

“Ja puc tornar a cantar perquè ja no entenc res”

Jaume Sisa,
Ricardo Solfa,
Armando Llamado i,
novament, Sisa.
Són múltiples les
encarnacions d'un
cantautor que, arribat
a la cinquantena,
no es reconeix
ni a ell mateix.
Ara treu nou disc,
'Visca la llibertat',
un cant a les utopies
immutables.

Sha tret les ulleres de cul de got i les grenyes que li van donar l'aspecte inconfusible de *professor guil·lat*, però Jaume Sisa, el cantautor galàctic, ha tornat a Barcelona com si res no hagués canviat. “Sóc al mateix punt on era. Penso i veig la vida igual que fa trenta anys”, diu.

Àcrata i ovella esgarrada del progressisme oficial, Sisa ha tornat a la palestra musical amb el disc *Visca la llibertat*, un cançoner que, coherentment, recupera l'estètica d'*Orgia* (1971), el primer disc. Amics com el rossellonès Pascal Comelade, Jordi Batiste, Pau Riba, Adrià Punxí, Oriol Tramvia i Roger Masés flanquegen el “transcantautor” en aquest nou experiment, que es podrà contemplar en directe, a Barcelona, el pròxim 19 de gener al Palau de la Música Catalana.

—Quan va deixar la música va dir que ho feia per trobar-se a vostè mateix. Després de setze anys, ho ha aconseguit?

—Després de setze anys m'he trobat a mi mateix i, saps què ha passat? Que no m'he conegut. M'he trobat i he dit “Òstia, qui és aquest?”. Al cap d'una estona, pensant-ho, dic que sí, que hi ha algun gest o detall que em recorda algú, però no sé ben bé qui és.

—Les seves transformacions camaleòniques no poden haver influït en aquesta no identificació?

—Hi he donat voltes i ara em passa com aquell que baixa de les muntanyes russes, que ho fa una mica marejat i no sap ben bé per on ha de sortir; i s'equivoca, perquè encara no té el sentit de l'equilibri reestablert.

Durant aquests setze anys, he fet un viatge. Jo em vaig retirar l'any 84 perquè no tenia res a dir i em sentia saturat i esgotat. Em pesava la meua identitat i història, Barcelona, i, molt, el fet de cantar i el que jo significava públicament: el personatge en què m'havia convertit. I vaig decidir trencar amb allò, i fer altres coses.

—Com ara què? De què ha viscut durant aquests anys?

—D' intentar entendre alguna cosa de la vida, que és la motivació que sempre m'ha mogut: intentar saber què és això, quin sentit té, què fem aquí i on va a parar tot això.

—I ha arribat a alguna conclusió?

—He arribat a la conclusió que no entenc res.

—I de fer-se preguntes es menja?

—Bé, jo estava retirat en una residència a la vora del mar, així que la subsistència la tenia garantida. Però d'això sí que es menja: espiritualment i intel·lectualment. Alimentat el cos, cal alimentar l'esperit. Tots aquests anys he estat respirant, pensant, estudiant, treballant, mirant, mirant, mirant fins arribar a veure-hi una miqueta. El més important és la visió. Entendre està fora del nostre abast; però veure-hi, no. Jo m'he tret les ulleres per veure-hi millor, i des que ho he fet, m'he tornat invisible. Ara jo els veig i ells a mi no em veuen.

—Però qui treu un disc és que vol fer-se visible, no?

—No, al revés: l'he tret per fer-me invisible, per desaparèixer darrere de les cançons. I em semblava haver-ho

"Els polítics no m'interessan, perquè tendeixen tots a la mateixa misèria moral."

aconseguit, però, al darrere de les cançons, se'm veu la mà, un peu, una mica el nas. Em pensava que m'havia amagat bé i ara es veu que se'm comença a veure una mica. Però jo us veig. Ja ho sé, qui sou. Sí, sí, fa molt de temps que ho sé.

—I per les cançons d'aquest disc no el coneixerem?

—Les cançons han anat venint a poc a poc: unes del mar, altres pel camí o de darrere de la muntanya; unes altres, però, dins d'una casa... Jo anava per la vida, pum! i em sortia una cançó, i, de cop, la cançó ensenyava un ditet o una poteta; després se li veia una orella. Jo anava estirant i, a poc a poc, sortia un tros de melodia o un vers i aquest es convertia, ras!, en una tornada; i la melodia, en una estrofa i, de cop, la cançó pre-

nia forma i *he aquí la cansión*. Jo establí un tracte i la cançó i jo començàvem a ser una mateixa cosa i jo m'integrava dintre de la cançó. Ara ha sortit el disc i jo hi he seguit camuflat.

—Què ha tret Ricardo Solfa dels seus anys a Madrid?

—Res. Està molt empenyat i molt fastiguejat. Jo el vaig veure fa dos anys i em va dir que se n'anava, que ja no ho aguantava. El Solfa va tenir un fracàs comercial, però, en canvi, un triomf conceptual, perquè, en arribar a Madrid, ningú cantava boleros, i ara no hi ha ningú que no en cantí. Ell sembla un paio normal, però és raret, té les seves manies.

—Què diferencia Sisa de Solfa?

—Solfa és un intèrpret melòdic que va aparèixer per Madrid fa uns anys.

Però ara que els cantautors canten boleros i ranxeres i tangos i pasdobles i havaneres i de tot, el Ricardo Solfa ha decidit que es compra un vaixell i se'n va a fer una línia de cabotatge turístic pel Mar Menor de Múrcia. I cap allà se n'ha anat l'home. En canvi, jo he tornat a Barcelona des de Mataró. I ara m'he decidit a tornar a cantar, perquè en una de les cançons deia "Tornar a cantar com abans, quan érem grans", i això em va donar la pista de tot, em va situar en el punt exacte de l'òrbita galàctica per la qual jo em moc. I em vaig dir: t'has de tornar a enganxar a l'òrbita. I dit i fet: tornar a cantar.

—Sembla estar més immers en el món oníric que en el real. Com es conviu amb això?

—Viure tancat dins d'un bagul, un moble de cuina o al congelador... Vaig escriure una obra de teatre fa anys en què un home surt a l'escenari, s'asseu en una cadira i es queda allà mirant el públic sense fer ni dir res durant dues hores. És una obra molt bona, però no s'ha representat mai. No es creu que pugui tenir èxit. És molt avorrida, diuen. Jo dic que és fantàstic: gent asseguda enfront d'una altra mirant-se o rasant-se el cap, badant. Això és la vida.

—Una vegada va dir que cada dia estava més boig. Aquesta bogeria va en augment?

—No: ara estic curat de tot. Ja ho he oblidat quasi tot, ja puc tornar a cantar perquè ja no entenc res. A vegades tinc alguna recaiguda i me'n recordo d'alguna cosa. Però em trobo en condicions de tornar a fer una vida més o menys normal.

—Després de tants anys d'absentisme laboral, costa tornar?

—Sí, em costa. Sí, perquè m'he acostumat a viure molt bé, tranquil i sense presses ni compromisos, i ara torna a gravar el disc, torna a preparar les actuacions.

—I què has volgut explicar en aquest disc?

—Hi he volgut parlar de la innocència, la llibertat i l'eterna joventut. Em penso que són qüestions que haurien d'interessar a qualsevol persona sen-

sible, vull dir que es preocupi per alguna cosa més que per veure la tele. La innocència i l'eterna joventut són coses que, quan es tenen de joves, no es valoren perquè són gratuïtes, van en el paquet. A partir d'una edat, són coses que s'han d'arribar a conquerir. Per tant, s'ha de treballar, i pre-disposar-hi una actitud. Jo és el que he estat fent durant aquests anys: arribar a ser jove i innocent. La llibertat, el mateix: s'ha de cuidar a cada moment. Mai no n'hi ha prou, sempre se'n vol més. Quan tens la lli-

var-la, vull dir per part dels catalans mateixos.

—A què es refereix?

—En el món s'imposen uns corrents majoritaris que tenen molta força, i el català és com una petita barqueta en un mar encrespat. Pot naufragar molt fàcilment.

—I per què cantar en una llengua que és a punt de naufragar?

—Això és el que jo em pregunto, però no hi tinc resposta. Per què? M'agradaria que algú m'ho contestés. El lògic és cantar en castellà o

—No en tinc ni idea ni m'importa. L'única política cultural bona seria que no es fiquessin en res de la cultura. L'estat, sempre que s'hi fot, la caga i ho espatlla tot. Acaba comprant voluntats, la carn és feble... Jo mateix, si em paguessin molt bé, també em vendria a la Generalitat i a qui fos. Estic en venda, perquè putes, ho som tots. Però no tenen prou diners per comprar-me.

—Té un preu massa alt?

—Molt alt, perquè no és amb diners: és un preu de qualitat humana. Que desaparegués el poder en el sentit més ampli: els polítics professionals, els capellans, els banquers, els militars, l'uniforme que duen les persones. Fins i tot alguns popes de la cultura, que els sentents parlar com si tot fos tan transcendent i com si tinguessin tanta raó. Doncs traiem-nos l'uniforme: aquest és el preu, i em sembla que ningú no està disposat a pagar-lo.

—El poder corromp?

—El poder crea ànsia de poder i això és una droga fortíssima que ve de la inseguretat i de la por de viure. El poder és una droga dolenta, i les drogues s'han de saber administrar. És tan perillosa que només se'n pot prendre una miqueta i molt de tant en tant. Usada de forma regular com fan els professionals, t'acaba girant el coco i fent-te creure que el món és així. La lluita entre dues o més persones pel poder és una lluita entre drogoaddictes, però de les pitjors. És com una baralla de ionquis al barri xino, però amb vestit i corbata i dient-se de vostè.

—Suposo que subscriu allò que deia Jacques Brel, que la mentalitat burgesa és la mediocritat de l'ànima.

—Exactament. És la molsa de l'esperit, allò que et corrou per dintre i et va matant i et va anul·lant la vida i fa que tot esdevingui una porqueria i una misèria. Però això sí, ben alimentats, ben lluent i contents: la misèria moral. Per això no m'interessa la classe política, perquè tendeixen tots a la mateixa misèria moral.

Núria Zayas

"La lluita pel poder es com una lluita entre drogoaddictes, però de les pitjors. És com una baralla de ionquis al barri xino, però amb vestit i corbata i dient-se de vostè."

bertat formal, vols la llibertat interior: sentir-te tan lliure per dintre com per fora. I aleshores cal pensar en quins són els teus prejudicis, els hàbits o la teva educació.

—Per què aquest retorn a la cançó i, en concret, a la cançó en català?

—Perquè així va sortir. No podia ser d'una altra manera: el català és la meua llengua natural, la primera. Cantar en català ja significa una petita heroïcitat; però vist des d'aquí, perquè des de prop és una cosa que es fa sense pensar. Amb el català passen coses curioses: a Espanya és molt més difícil vendre un disc en català que en anglès. És una llengua no sé si en vies d'extinció però sí seriosament amenaçada. El pitjor és que no sembla que hi hagi gaire interès a sal-

en anglès. Abans tenia consciència d'això: ser massa català em pesava molt. Ara no, ara puc tornar ja amb una certa lleugeresa d'equipatge. Ser català ja no em pesa tant; no li dono cap importància. Abans tampoc no n'hi donava, però era inconscient. Ara és com més reflexionada, més adulta. A més, ara sé que no té cap importància ser català com ser negre o marica o calb o coix o guenyo.

—A jutjar pel disc, no sembla que als polítics catalans se'ls prengui gaire seriosament, oi?

—Ells fan el que poden. Són professionals del poder i, com a tot arreu, fan el que poden per mantenir el seu estatus i el seu poder.

—Què n'opina, de la política cultural de la Generalitat de Catalunya?